

SPIRITUEEL **LEVEN**

SPIRITUEEL **LEVEN**

OP WEG MET JEZUS EN OP HEM GAAN LIJKEN

ALEXANDER VENTER



NewWine

Buijten & Schipperheijn *Motief*

© 2019 Alexander F. Venter

Oorspronkelijk verschenen onder de titel *Doing Spirituality: The Journey of Character Formation towards Christlikeness* (2019: Kingdom Treasures). www.alexanderverter.com

© 2022 New Wine Nederland

Auteur: Alexander F. Venter

Vertaling: Mark Hage

Redactionele en theologische begeleiding: Ronald Westerbeek

Omslagontwerp en foto voorzijde omslag: Aperta, Jan Johan ter Poorten

Opmaak binnenwerk: AMV grafimedia + Buijten & Schipperheijn

De Bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV21), tenzij anders vermeld.

ISBN 978-94-6369-171-0

NUR 700

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door printouts, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Opdracht en dankbetuigingen

The desert fox. Een ware broeder en trouwe vriend vanaf onze allereerste ontmoeting. Je hebt meer voor mijn leven betekend dan je weet. Ik ben je eeuwig dankbaar. *The roadrunner*.

The Field community, waarmee we als gezin 22 jaar hebben samengeleefd. Ik heb veel geleerd over spiritueel leven, niet in de laatste plaats dat liefdevolle daden veel meer betekenen dan woorden.

Following Jesus, de Vineyard-kerk die ik sinds 2012 heb geleid – het grootste deel van dit boek schreef ik tussen alle verantwoordelijkheden door als voorganger en rondreizend onderwijzer. Ik dank de leiders en de andere leden voor deze mogelijkheid.

Mijn vele mentoren in het geestelijk leven in de gemeenschap van Gods mensen in verleden en heden – te veel om op te noemen. Niet in de laatste plaats mijn vrouw, Gilli, en onze twee volwassen kinderen, die aan de basis staan van mijn geestelijke vorming.

Dank aan Gilli, Robin, Graham, Mike, Derek, Zelda en Rhonda – die allen een zinvolle bijdrage hebben geleverd aan de totstandkoming van dit boek.

En aan Dallas Willard. Toen ik begon met dit boek vroeg ik hem of hij een woord vooraf zou willen schrijven. Hij ging vriendelijk akkoord. Nadat ik de eerste twee hoofdstukken had geschreven, moest ik het project pauzeren. Toen overleed Dallas, tot ieders groot verdriet. Ik schreef een eerbetoon voor hem, en voelde me vereerd met de daaropvolgende uitnodigingen om op diverse bijeenkomsten te komen spreken over zijn leven en erfgoed. Daarom zal ik, in plaats van zijn woord vooraf, mijn eerbetoon delen ter nagedachtenis aan hem.

Persoonlijk eerbetoon aan Dallas Willard (1935-2013)

Door Alexander Venter, Hemelvaartsdag 2013

Een groot man van God – in de ware zin van het woord – is overgegaan naar het Koninkrijk van de hemel. Na een langdurige strijd met kanker is Dallas Albert Willard gisteren, 8 mei 2013, de volheid van Gods aanwezigheid binnengegaan. Hij is nu thuis in de armen van Vader, Zoon en Geest – en in die van zijn familie en vrienden, in de gemeenschap der heiligen. In onze gebeden denken we aan zijn vrouw, Jane, en hun kinderen, John en Becky (en haar man Bill en dochter Karissa).

Net als vele anderen had ik het genoeg om Dallas als meest invloedrijke mentor en vriend te hebben. Ik ontmoette hem voor het eerst in 1987, via mijn collega Trevor Hudson, tijdens een voorgangersretraite in Zuid-Afrika. (Dallas kwam vijf keer naar ons land, waar hij door zijn bediening een rijke erfenis van geestelijke vorming heeft achtergelaten.) Hij onderwees over *The Spirit of the Disciplines* en gaf me een kopie van het uitgetypte manuscript van zijn toen nog niet gepubliceerde boek. Dit was net voor mijn huwelijk met Gill, dus het manuscript werd het leesvoer tijdens onze huwelijksreis (wat niet zo raar is als je misschien denkt!). Ik vertel dit verhaal om aan te geven dat dit het begin was van een intentionele reis van geestelijke vorming richting Christusgelijkvormigheid – omdat we zo geïnspireerd waren door Dallas' zachtmoedige hart, door het tedere karakter en de zeer scherpe geest van deze ijverige leerling van Jezus.

Het was een groot voorrecht om Dallas als logé te hebben tijdens achtereenvolgende bezoeken en om met hem naar Kaapstad te reizen om gebedsministry te verlenen. Hij was oprecht geïnteresseerd in mijn welzijn (en dat van anderen).

Hij luisterde zorgvuldig en had waarachtig lief. Zijn gevoel voor humor – ingetogen maar geestig en speels – was geweldig. Zijn vermogen om te spreken over Jezus, de Schrift en het gedeelde leven in Gods Koninkrijk was grenzeloos. Maar indrukwekkender waren zijn nederigheid en zelfbeheersing en zijn besef van de noodzaak van vertrouwelijke omgang met God, wat zichtbaar werd doordat hij zich regelmatig terugtrok in zijn kamer om alleen te kunnen zijn. Dallas' zuivere spiritualiteit of

het ‘gewicht van heerlijkheid’ (zoals C.S. Lewis het noemde) dat op hem rustte communiceerde meer dan al zijn woorden.

Hij was genereus en zorgzaam en gaf altijd zijn honorarium weg kort nadat hij het ontvangen had – tenminste, op zijn reizen naar Zuid-Afrika. Hij stuurde me een ingebonden kopie van zijn op A4 getypte manuscript van *Divine Conspiracy* toe (een gigantisch pakket). Ik verslond het gulzig – niet dat ik alles begreep, maar ik voelde diep vanbinnen dingen in beweging komen terwijl ik het las. Om de paar zinnen moest ik pauzeren, nadenken en bidden. Dallas’ werken laten me zonder uitzondering achter met een honger naar meer van Gods aanwezigheid in mijn leven, en dan heb ik het nog niet eens over de geestelijke en karaktervorming die ongemerkt plaatsvindt. Hij stuurde me ook *Renovation of the Heart* en *Knowing Christ Today* zodra ze verschenen waren – wat een trouwe vriend en mentor!

God heeft een bijzonder mens gebruikt om een zeer bijzondere erfenis van geestelijke vorming achter te laten: het ‘met God leven’ van Gods Koninkrijk. Ons beste eerbetoon aan Dallas is het vormgeven en doorgeven van dit soort leven: het transformerend leerling-zijn van Jezus. De laatste twee woorden die hij sprak voordat hij naar de hemel ging, waren zeer toepasselijk voor zijn leven en karakter: ‘dank u’. Nee, *jij* bedankt, Dallas, en *U* bedankt, Vader, voor het geschenk van Dallas Albert Willard.

Inhoud

Woord vooraf Ad de Bruijne	11
Woord vooraf Elsbeth Gruteke	13
Introductie Alexander Venter	15
DEEL 1: Inleiding	25
HOOFDSTUK 1	
Verhaal: Reisnotities van mijn geestelijke reis	27
HOOFDSTUK 2	
Definities: Spiritualiteit begrijpen	51
HOOFDSTUK 3	
Overzicht: Vier christelijke spirituele tradities	71
DEEL 2: Theologie	91
HOOFDSTUK 4	
Theologie: Gods Koninkrijk en Jezus' spiritualiteit	93
HOOFDSTUK 5	
Synoptische traditie I: Discipelschap in het Koninkrijk	117
HOOFDSTUK 6	
Synoptische traditie II: Het grote gebod	139
HOOFDSTUK 7	
De traditie van Johannes: Leven in eenheid met de Vader	163
HOOFDSTUK 8	
De traditie van Paulus: Heiliging in de spanning van het koninkrijk ..	189
DEEL 3: Praktijk	223
HOOFDSTUK 9	
De traditie van de kerk: Het trinitarische spirituele pad	225
HOOFDSTUK 10	
Transformatie: De Geest van de oefeningen	261
HOOFDSTUK 11	
Praktijk I: Oefeningen van betrokkenheid – het reeds	287
HOOFDSTUK 12	
Praktijk II: Oefeningen van onthouding – het nog niet	309
HOOFDSTUK 13	
Praktijk III: Andere klassieke hulpmiddelen voor een spiritueel leven ..	331
HOOFDSTUK 14	
Conclusie: Een geïntegreerd spiritueel leven leiden	353

Bijlagen

BIJLAGE 1

Gnosticisme en spiritualiteit begrijpen 375

BIJLAGE 2

Katafatische en apofatische benaderingen vergelijken 383

BIJLAGE 3

Sjabloon voor geestelijke vorming in de gemeente 385

BIJLAGE 4

De theorie van geloofsontwikkeling van Fowler 387

Bibliografie en geraadpleegde bronnen 391

Noten 405

Lijst met figuren

Figuur 1. Tijdslijn van de kerkgeschiedenis 75

Figuur 2. Overzicht van christelijke spiritualiteit 77

Figuur 3. Onze ervaring van God (en excessen) 85

Figuur 4. Het kader van het Koninkrijk van God 103

Figuur 5. Missionaire implicaties van het Koninkrijk 108

Figuur 6. Het kader van discipelschap 136

Figuur 7. Cirkels in de dans van liefde 180

Figuur 8. Paulus' eschatologische kader 199

Figuur 9. Eschatologische redding 202

Figuur 10. 'GV'-handelingen en de hele persoon 271

Figuur 11. De gouden driehoek van transformatie 275

Figuur 12. Gnostisch dualisme 377

Woord vooraf

Dit boek van Alexander Venter is een brede lezerskring waard. Venter is voor mij een verpersoonlijking van wat ik een oecumenisch-charismatische spiritualiteit zou willen noemen. Zelf ging hij door meerdere uiteenlopende spirituele tradities heen. Het goede van elk weet hij te waarderen en te integreren in zijn koninkrijkstheologie. Daardoor kan zijn boek een brugfunctie vervullen tussen meerdere tradities.

Bijzonder waardevol vind ik bijvoorbeeld de manier waarop hij het eigene van elke traditie weet te karakteriseren door te letten op de manier van bidden. Als eerste noemt hij de gereformeerde en evangelische tradities met hun nadruk op *verbaal gebed*: bidden met woorden, dicht bij het Woord en met oog voor de wereld. De rooms-katholieke en orthodoxe tradities kenmerken zich door *meditatief gebed*: God ontmoeten door reflectie en reactie. De monastieke en mystieke tradities zetten als het ware nog een stap verder met hun nadruk op het *contemplatief gebed*: een apofatisch gebed voorbij onze zintuigen, om volledige stilte te bereiken en God te ervaren in de innerlijke stilte van simpelweg zijn. En ten slotte het *extatische gebed* van de pentecostale en charismatische tradities: een krachtige ontmoeting met God, waarbij de gelovige iets proeft van het innerlijke, perichoretische leven van Vader, Zoon en Geest.

Eerlijk en mild weet Venter hierbij de kracht en de kwetsbaarheid van de verschillende tradities te benoemen. De vier manieren van bidden hangen samen met vier benaderingen van geestelijke vorming en, zegt Venter, ze hebben elkaar nodig voor een gezonde spiritualiteit.

Betrokkenheid en onthouding

Ook intrigerend – en een creatieve en tegelijk veelbelovende praktisch toepasbare vondst – vind ik het feit dat hij de geestelijke oefeningen indeelt vanuit het ‘reeds’ en het ‘nog niet’ van het Koninkrijk. De klassieke christelijke traditie kent geestelijke oefeningen die ons verbinden met het ‘reeds’ van Gods Koninkrijk, legt Venter uit. Dit zijn *oefeningen van betrokkenheid*: via Jezus en door de Geest raken we betrokken op de Vader. Denk aan geestelijke oefeningen als Bijbelstudie, aanbidding, onderlinge gemeenschap en maatschappelijke dienstbaarheid. De christelijke traditie kent ook geestelijke *oefeningen van onthouding en onthechting*, die ruimte willen creëren om God te ontvangen en ontmoeten. Denk aan

vasten, afzondering in de stilte, soberheid en nachtwaken. Deze oefening kun je verbinden aan het ‘nog niet’ van Gods Koninkrijk.

Op weg gaan

Ik deel ook helemaal het *niet-vrijblijvende* van Venters omgang met spiritualiteit. Christelijke spiritualiteit is geen geestelijke *wellness*. Spiritualiteit is ook niet het bestuderen van geestelijke teksten of geestelijke voorgangers, waarbij je zelf buiten schot blijft. Christelijke spiritualiteit is: in beweging komen, op weg gaan met Jezus en bereid zijn om door Hem veranderd te worden. Het gaat om navolging en vorming naar het beeld van Christus.

Prof. dr. Ad de Bruijne

*Hoogleraar ethiek en spiritualiteit aan de Theologische Universiteit
Kampen – Utrecht*

Woord vooraf

‘Niet het vele weten verzadigt en voldoet de ziel, maar wel het innerlijk voelen en smaken’, schrijft Ignatius van Loyola, vijfhonderd jaar geleden al, in zijn *Geestelijke Oefeningen*. Bij het openslaan van een leerboek over christelijke spiritualiteit is dat een goede gedachte om bij het lezen in het achterhoofd, en in het hart, te houden.

Alexander Venter zet groot in met zijn boek: hij wil de lezer helpen om spiritualiteit die hoort bij Jezus te begrijpen en te beoefenen. Dat is iets wat gelovigen al zo’n tweeduizend jaar proberen en waardoor in de loop van de eeuwen allerlei tradities en vormen zijn ontstaan. Daarin is de rijkdom van de christelijke traditie terug te vinden. Dat gelovigen van deze tijd soms door de spirituele bomen het bos van het goede niet meer weten te vinden, voelt Venter goed aan. Ook dat het bij spiritualiteit gaat om het zelf ervaren, het zelf doen. Niet de hoge stapel boeken over spiritualiteit helpt je om de spiritualiteit van Jezus te vinden, wel het zelf gaan ervaren op een veilige plaats, samen met medegelovigen. Om Ignatius nog maar een keer aan te halen: bij alle vormen van spiritualiteit zou het uiteindelijke doel moeten zijn om Christus beter te gaan zien, om meer van Christus te gaan houden en om Christus meer van nabij te gaan volgen. Elk boek dat daar iets aan bijdraagt juich ik van harte toe en dit is zo’n boek. Venter zegt er zelf in zijn inleiding over dat hij de lezer wil helpen om meer door Jezus geboeid te raken en steeds meer op Hem te gaan lijken. Daarmee doet hij wel een grote belofte aan de lezer en het is de vraag of hij die in één boek helemaal in kan lossen.

Op weg gaan en oefenen

Het is sterk dat Venter bij zichzelf begint. Elke schrijver, elke voorganger, elke predikant die anderen een weg wil wijzen in de christelijke spiritualiteit is het aan zijn of haar stand verplicht om open kaart te spelen over de eigen weg met God. Uit de levensweg van de ander met God kan elke gelovige iets zien oplichten van wie God is en hoe Hij zijn weg gaat met mensen. Ook de theologische duiding van Venter van de verschillende spirituele tradities is grondig en helder, zoals past bij de methodistische traditie waaruit hij stamt. Daarmee wordt zijn boek ook een naslagwerk en handboek.

Om te voorkomen dat dit een boek blijft voor op de grote stapel boeken over spiritualiteit, moedigt Venter de lezer aan om zelf aan de slag te gaan. Ga oefenen, voeg ik daaraan toe. Er zijn in Nederland allerlei plaatsen om dat te doen, in de kerken, bij bewegingen, bij kloosterordes. De Geest waait op veel plaatsen en christenen worden uitgenodigd om in de wind te gaan staan en op weg gezet te worden door de Geest van Jezus, die alle grenzen doorbreekt.

Elsbeth Gruteke

Predikant in de Protestantse Kerk in Nederland en voorzitter van de Charismatische Werkgemeenschap Nederland.

Introductie

‘Er is maar een ding noodzakelijk. Maria heeft het juiste gekozen...’

Jezus – Luc. 10:42

‘...om het evenbeeld te worden van zijn Zoon...’

Paulus – Rom. 8:29

Vrijwel alle mensen en bijna alle religies beschouwen de historische Jezus als een goed mens. Zijn spiritualiteit wordt universeel gerespecteerd en vaak zelfs bewonderd. Op zoek naar het geheim van zijn spiritualiteit beginnen mensen zich tegenwoordig opnieuw te verdiepen in zijn leven en onderwijs. Wie was Hij echt? Wat maakte Hem zo'n goed persoon? Hoe kunnen we Hem daarin volgen?

Maria zat aan de voeten van Jezus om van Hem te leren. Haar gestreste zus klaagde dat ze haar al het werk liet opknappen. Jezus verdedigde Maria en prees haar vastberaden toewijding, haar doelbewuste contemplatie en haar keuze, want ‘er is maar één ding noodzakelijk’. Zoals Søren Kierkegaard zei: ‘Zuiverheid van hart is één ding te willen.’ Uiteindelijk is er maar één ding nodig in het leven en dat is, in de woorden van Paulus, het evenbeeld te worden van Gods Zoon, Jezus Christus. *Spiritueel leven* is een uitnodiging om precies dat te doen: dit ene ding te willen en er daarom voor te kiezen om onderweg te gaan met Jezus en op Hem te gaan lijken. Ik ben ervan overtuigd dat niets anders ons diepste menselijk verlangen in het leven, onze hunkering naar liefde en onze zoektocht naar spiritualiteit kan vervullen.

Nieuwe zoektocht naar spiritualiteit

Spiritualiteit is een modewoord geworden in onze postmoderne tijd. Iedereen is ermee bezig. De zoektocht naar spiritualiteit is een wereldwijd fenomeen, een ware explosie van spirituele bewustwording en honger. Sommigen jagen ernaar omdat het de nieuwste trend is op het gebied van geloofsgroei en geestelijke vorming. Anderen zien het als de zoveelste reli-hype, die vast weer snel zal overwaaien. Nog weer anderen zeggen dat het de meest hoopvolle ontwikkeling is sinds eeuwen, misschien wel sinds het begin van de mensheid.

Zou het kunnen dat deze wereldwijde opkomst van ‘nieuwe spiritualiteit’ de meest significante verandering is in de geschiedenis van het

menselijk bewustzijn? Veel mensen zeggen dat het een verandering is die erop duidt dat we volwassen worden. Volgens hen was de mensheid aanvankelijk echt spiritueel, maar vervolgens ontstond religie en kwam er verdeeldheid. De nieuwe spiritualiteit verenigt de mensheid nu opnieuw in een transcendent universeel bewustzijn, waardoor een nieuwe utopische tijd geboren zal worden. Het is een opkomende postchristelijke, postreligieuze, naoorlogse, postmoderne spiritualiteit. En zo zullen we worden gered, inclusief Planeet Aarde!

Is dit waar? Is dit werkelijk zo?

Het antwoord hangt af van wat we bedoelen met spiritueel bewustzijn of spiritualiteit. Het betekent namelijk verschillende dingen voor verschillende mensen: van een goed gevoel tot esoterische ervaringen, tot het ontwikkelen van een spiritueel besef, tot het ervaren van God of het zijn van een goed persoon. Voorlopig definieer ik spiritualiteit als *de persoonlijkheid die we zijn geworden – en aan het worden zijn – door onze omgang met spirit, geest* (dit kan de Geest van God zijn of ook andere geesten). We worden spiritueel gevormd door wie en wat we volgen en geloven, en ook door degene aan wie of door datgene waaraan we ultieme waarde toekennen gedurende ons leven op aarde.

Voor christenen gaat het dan om spirituele vorming naar het evenbeeld van Jezus Christus: de ware mens, die gekomen is om de Schepper God te openbaren. In de praktijk betekent dit de vorming van een goed karakter, onderscheid kunnen maken tussen goed en fout, en uiteindelijk als vanzelf doen wat juist en goed is – uit liefde voor God en onze medemensen. De vraag is: zijn mensen ook op deze manier volwassen geworden?

Volgens mij is het grootste probleem in de wereld – dat ten grondslag ligt aan alle andere problemen in de wereld – nu juist een karaktercrisis. Of onze omgang met God authentiek en écht is, zal moeten blijken uit ons karakter: is dat daadwerkelijk vernieuwd, zodat er een liefdevol en deugdzaam leven uit voortvloeit? We zien het schandelijke falen van geestelijk leiders in de wereldwijde kerk. Denk aan het seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk, met alle doofpotten en het machtsmisbruik, maar net zo goed aan het falend leiderschap in protestantse, evangelische en pinksterkerken. Dit wordt weerspiegeld door falend leiderschap in de politiek en in het bedrijfsleven. Corrupte, autocratische, immorele en ‘post-waarheid’-leiders worden tegenwoordig niet alleen geaccepteerd maar zelfs gevierd! Ik zie het dagelijks om mij heen in Afrika – het verklaart de toestand waarin mijn continent verkeert. Niet dat het Westen

veel beter is. Uit ons kennelijke vermogen om intens slecht te handelen, blijkt dat we niet volwassen zijn geworden! We zijn erger dan onze onvolmaakte voorvaderen. Uit niets blijkt dat leiders en andere mensen beter zijn geworden door het ‘nieuwe universele spiritueel bewustzijn’. Als we al een verandering opmerken, dan is het juist een beweging richting meer zelfbedrog en ontaarding van ons karakter.

Hoe dan ook, we kunnen wel zeggen dat de ongeëvenaarde zoektocht naar spiritualiteit een wanhopige roep is om betekenis en zin in een verwarde en doelloze wereld. Het is ‘de stille zucht van menselijke agonie’³ om ultieme redding. Het is een uitdrukking van diepgaande ontgoocheling over wetenschappelijke verklaringen en technologische uitvindingen. Het is een groeiende honger naar mysterie, naar een ultieme (geestelijke) werkelijkheid.

Welk effect heeft die opleving van spiritualiteit gehad op het christendom? In negatieve zin heeft het sommige kringen binnen het christendom dieper in new age of gnostische overtuigingen en praktijken getrokken. In positieve zin is er in de meeste denominaties een enorme opleving van interesse in klassieke christelijke spiritualiteit, zoals die wordt belichaamd door Jezus en zijn eerste volgelingen en de grote spirituele meesters in de christelijke traditie.

Die opleving wordt aangewakkerd door nieuwe inzichten in het Bijbels-theologisch onderzoek naar de historische Jezus en zijn verkondiging van het Koninkrijk van God – denk aan de boeken van Tom Wright. Er valt nieuw licht op Jezus en dit vuurt ons aan om meer te worden zoals Hij. Bovendien is er een nieuwe, oecumenische openheid ontstaan om te leren van andere christelijke stromingen, en zelfs van niet-christelijke spirituele tradities, omwille van het algemeen belang van de mensheid en de zorg voor onze planeet. Dat we ook leren van niet-christelijke spiritualiteit wil niet zeggen dat we geen onderscheid meer maken tussen het christelijk geloof en andere godsdiensten, of dat we niet meer evangeliseren. Integendeel, geestelijke onderscheiding en liefdevolle verkondiging van het evangelie van Jezus Christus zullen we hard nodig hebben, vanuit een houding van bescheidenheid, nu we steeds meer leven in een wereld die gekenmerkt wordt door interreligieuze ontmoeting en gesprek.

Het doel en de titel van het boek

Dit is een studieboek over spiritualiteit, meer specifiek *christelijke* spiritualiteit. We zouden het een beginnerscursus christelijke spiritualiteit kunnen noemen: een verhalende, theologische en praktische tekst ten

behoefte van geestelijke groei. Daarom heb ik geschreven vanuit een overzichtelijk perspectief: een beknopte maar veelomvattende discussie over de persoonlijke, historische, Bijbelse, theologische, praktische en ervaringsgerichte dimensies van christelijke spiritualiteit.

Mijn doel is de lezer te helpen om spiritualiteit te begrijpen en te beoefenen zoals Jezus dat deed. Om geboeid te raken door Jezus en zijn spiritualiteit, te wandelen op zijn weg en op Hem te gaan lijken – en Hem zo te volgen in zijn Koninkrijk. Waarom Jezus? Omdat we geloven dat Hij zowel mens als God was. Hij liet zien wat het betekent om *werkelijk mens* te zijn, mens naar Gods beeld. En Hij liet zien wie God is: als de vleesgeworden God maakte Hij God zichtbaar op aarde. Jezus is daadwerkelijk *de weg naar God*.

De metaforen van ‘wandelen’ of ‘op weg gaan’ zijn toepasselijk, want het spirituele leven is een stap-voor-stapwandeling met God, een reis waarmee je binnengaat in Gods persoon en aanwezigheid. Het heeft betrekking op ons hele wezen en verandert ons voor de rest van ons leven, totdat we sterven. En zelfs voorbij de dood in de eeuwigheid. Zonder einde. Ons leven op aarde is slechts een ademtug, een fractie van een seconde in het licht van de eeuwigheid. We moeten onze reis van een fractie van een seconde serieus nemen, want de persoon die we in dit leven worden, is bepalend voor de persoon die we zullen zijn in het leven op de nieuwe aarde.

Grote reizigers die ons voorgingen kunnen onze gids zijn. Dat geldt zeker voor gezaghebbende personen die we kennen uit de Bijbel. Denk ook aan de kerkvaders en -moeders, die door hun spirituele geschriften onze metgezel kunnen zijn. Maar zoals Theophan de Kluizenaar (een Russisch-orthodoxe bisschop, 1815-1894) zei: we moeten niet denken dat we het geestelijk leven begrepen hebben als we de ‘reisnotities’ van geestelijke vaders en moeders gelezen hebben zonder deze zelf ervaren te hebben. ‘Alleen zij die de weg volgen, begrijpen de notities van zo’n leven. Voor hen die de weg niet zelf hebben betreden, is het [geestelijk leven] een onbekende wetenschap.’⁴ Zij die, om wat voor reden dan ook, geïnteresseerd zijn in de spirituele reis maar zich er niet door persoonlijke beoefening aan hebben toegewijd, zijn niet meer dan waarnemers van de reizen van anderen. Ze zullen best een aardig idee hebben gekregen van deze verre landen, maar ze koesteren geen verlangen – laat staan dat ze de toewijding hebben – om die afgelegene wegen te bereizen. Ze zullen de reizigers best bewonderen, maar hebben grote moeite om hun spirituele geschriften te begrijpen of zich ertoe te verhouden, omdat ze vreemd, buitenaards of te fanatiek lijken.

Het punt is: het gaat om de beoefening. Om op weg te gaan en te doen. Hoe langer we daadwerkelijk wandelen met Jezus, hoe meer de Bijbel en de spirituele geschriften van de kerkmoeders en -vaders zich voor ons zullen openen. De geschriften veranderen niet, wij veranderen. Vanbinnen komen we op een plek of in een ruimte, een houding van het hart, waar we hun leiding en instructies kunnen horen en ontvangen en erdoor veranderd worden. Zo is het ook met dit boek: je zult er weinig aan hebben als je het slechts leest als informatie. De titel is niet: *Spiritualiteit bestuderen*, maar: *Spiritueel leven*. We leren door te doen. Levensveranderende kennis is interactief: je verwerft zulke kennis door te horen, het gehoorde toe te passen en te gehoorzamen. Jezus onderstreept het verschil tussen hen die horen en niet gehoorzamen (en dus bouwen op zand) en hen die horen en wél gehoorzamen (en dus bouwen op een rots, Mat. 7:24-27). Ik hoop dat naarmate je meer probeert om spiritualiteit te beoefenen, je dit boek steeds meer zult ervaren als een betrouwbare reisgenoot en hulp op je levensweg.

Spiritueel leven is het vierde boek in mijn *Doing*-serie.⁵ Deze boeken zijn voortgekomen uit mijn eigen levenservaring met het Koninkrijk van God. Mijn theologie rond dit Koninkrijk van God zou je kunnen aanduiden als *enacted inaugurated eschatology* (uitgelegd in hoofdstuk 4).⁶ Eschatologie betekent de ‘leer van de laatste dingen’ van deze tijd, wanneer Gods Koninkrijk doorbreekt op aarde. Op een bepaalde beslissende manier heeft dat plaatsgevonden in Jezus. Hij inaugureerde Gods Koninkrijk als vervulling van de Hebreeuwse profeten door de aanwezigheid en kracht ervan uit te leven (*enacting*) in zijn bediening, tekenen en wonderen, dood en opstanding. Toch bracht dit geen einde aan deze ‘tegenwoordige boze tijd’ (zoals Paulus het noemt). Dat zal pas gebeuren bij de voleinding, als Jezus opnieuw komt. Vandaar dat we leven in het spanningsveld van het ‘reeds’ en ‘nog niet’ van Gods Koninkrijk in Jezus (ik laat de aanhalingstekens bij volgend gebruik van deze uitdrukkingen achterwege). Dit is de theologische wereldbeschouwing achter elk van mijn *Doing*-boeken.

De ondertitel van dit boek – *Op weg met Jezus en op Hem gaan lijken* – definieert spiritualiteit als gelijkvormig worden aan het beeld van Christus. De context waarbinnen dit plaatsvindt, is het volgen van Jezus in zijn Koninkrijk – de alternatieve ondertitel die ik overwoog. Die alternatieve ondertitel plaatst spiritueel leven expliciet in het grotere plaatje van Jezus en zijn Koninkrijk. Ik heb toch gekozen voor de eerste ondertitel, om de nadruk te leggen op ‘Christusgelijkvormigheid’: we mogen

op Jezus gaan lijken. Hoe dan ook, christelijke spiritualiteit is de reis van het volgen van Jezus van Nazareth in zijn openbaring van God, in zijn visie en onderwijs over *wat het betekent om te leven volgens de wil en heerschappij van God, net zoals Hij dat deed*. Het woord ‘discipel’ is een Bijbels woord, dat in onze tijd nauwelijks nog wordt begrepen. Kort gezegd betekent het, dat je een intentionele navolger van Jezus bent, zijn gedisciplineerde leerling. De beste omschrijving is misschien wel dat je zijn levenslange *leerling-gezel* bent. Die term komt uit het middeleeuwse gildewezen, waarbij een leerling meewerkte in de werkplaats van een meester: zien hoe de meester het doet, en ondertussen ook meteen zelf al ingezet worden en al doende leren. Tegenwoordig zou je misschien ‘trainee’ zeggen. Discipelschap betekent dat je je toewijdt, in een relatie van gedisciplineerd leren, trainen en beoefenen, om zo gevormd te worden en een leven lang geestelijk te groeien.

Jezus verwoordde het als volgt: ‘Wanneer u blijft vasthouden aan wat Ik zeg, bent u werkelijk mijn leerlingen. U zult de waarheid kennen, en de waarheid zal u bevrijden’ (Joh. 8:31-32). Let op het woord ‘wanneer’. Je bent pas werkelijk zijn discipel wanneer je niet alleen zijn onderwijs hoort maar ook eraan ‘blijft vasthouden’ in het gehoorzaam leren toepassen daarvan in het dagelijks leven. Dan zul je de waarheid over Hem kennen, je deelt je leven met Hem en je zult steeds meer bevrijd worden. Vrij van wat? Van de ingevingen van het kwaad in ons en buiten ons. Vrij voor wat? Voor Gods liefdevolle leiding vanbinnen en vanbuiten. Zo word je een mens naar Gods hart, gevormd en vernieuwd naar het beeld van Christus. Je leven zal gebouwd zijn op de rots van Gods Koninkrijk ‘dat onwankelbaar is’, terwijl al het anderen zal wankelen en verdwijnen (Hebr. 12:27).

Inhoud en gedachtegang

Alle authentieke theologie, spiritualiteit inclusief, is autobiografisch: ze wordt gekleurd door onze persoonlijke ervaringen en biografie. Ik begin daarom met mijn eigen verhaal, zodat de lezer zich beter kan verhouden tot het boek en hopelijk kan leren van mijn zelfreflectie als medereiziger op onze spirituele weg. Dit was het moeilijkste hoofdstuk om te schrijven, omdat het behoorlijk kwetsbaar is om te onthullen wie je bent in je relatie met God. God kan vertrouwelijker zijn met ons dan wij met onszelf. Het is een uitdaging om je verhaal integer te vertellen, om persoonlijk te zijn zonder exhibitionistisch te worden, om God te eren en niet jezelf, en op zo’n manier eerlijk te zijn dat het anderen werkelijk kan helpen. Als we

ons verhaal vertellen – *storytelling* – scheppen we betekenis, bouwen we aan gemeenschap en verlenen we zin aan ons bestaan. Ieders verhaal is kostbaar en moet verteld en met diep respect gehoord worden. Door onze verhalen te delen en erop te reflecteren, helpen we elkaar om geestelijk te groeien.⁷ De Bijbel is vol van zulke verhalen – die vaak schandalig eerlijk zijn!

We zijn mensen-in-wording (in het Engels: we zijn niet alleen ‘human beings’ maar ook ‘human becomings’). En in dat wordingsproces zijn we niet slechts het resultaat van onze eigen spirituele reis of ons zelflerend vermogen, maar er is méér wat ons vormt:

- Gods leven, liefde en werk in ons door zijn Geest;
- onze eigen keuzes en beantwoording aan dit werk van Gods Geest – of het gebrek daaraan;
- onze vorming door onze familie en relaties, door de Bijbel en de christelijke gemeente – we leren van metgezellen en mentoren uit heden en verleden;
- en hoe dit alles wordt toegepast in de context van ons dagelijks leven.

Spiritueel leven is de neerslag van mijn ervaringen en biografie, waarbij al deze factoren meespeelden. Eind jaren tachtig gaf ik voor het eerst les over spiritualiteit en discipelschap. Later heb ik daar een ‘Cursus Spiritualiteit’ van gemaakt, die ik gaf in de jaren negentig. Dit boek is hier een uitgebreide en geüpdatete versie van.

Mijn benadering van spiritualiteit wordt óók bepaald door mijn theologie. Twee dingen zijn hierin kenmerkend:

Theologie van het Koninkrijk

Mijn verstaanskader is de theologie van het Koninkrijk, zoals die ik eerder al omschreef. Dit is dus een ‘spiritualiteit van het Koninkrijk’ – zoals je in de kerkgeschiedenis ook andere paradigma’s tegenkomt voor spiritualiteit, bijvoorbeeld liturgische, ascetische, mystieke, charismatische, activistische of missionaire spiritualiteit. Al die afzonderlijke perspectieven hebben wat mij betreft hun eigen plek binnen de theologie van het Koninkrijk. Elke spiritualiteit wordt bepaald door een specifiek onderliggend paradigma, of dit nu erkend wordt of niet. De spiritualiteit van het Koninkrijk wordt bepaald door de verwachting van Gods toekomstige

heerschappij op een hernieuwde aarde, die op mysterieuze wijze al begonnen is in Jezus van Nazareth. Díé verwachting zou allesbepalend moeten zijn voor hoe wij nu al leven.

Trinitarisch perspectief

Dit wereldbeeld van Gods Koninkrijk krijgt zijn volle glans door de glorie en majesteit van de triniteit: de eeuwige, drievuldige gemeenschap van God – Vader, Zoon en Geest. Hoewel God zich in het Nieuwe Testament openbaart als één God in drie Personen, zul je het woord ‘triniteit’ of ‘drie-eenheid’ niet tegenkomen. Dat wordt voor het eerst gebruikt door Theophilus van Antiochië, aan het einde van de tweede eeuw. Trinitarische theologie wordt dus pas na de tijd van het Nieuwe Testament onder woorden gebracht en uitgewerkt, maar vloeit voort uit Gods zelfopenbaring in de Bijbel. In de tweede helft van de twintigste eeuw kreeg ze opnieuw volle aandacht binnen de academische theologie. Wat mij betreft is de volheid van spiritualiteit gelegen in het mysterie van de triniteit. Wij zijn het doek waarop de Heilige Geest de christelijke spiritualiteit schildert in al haar pracht: het beeld van Jezus de Messias. Dit portret is ingelijst in het Koninkrijk van God, met de oneindige horizon van de triniteit als decor.⁸ Helaas is de drie-eenheid van God voor veel christenen niet meer dan een abstract dogma, met weinig relevantie voor hun geloofsleven. In de praktijk leven ze als monotheïsten: ze ervaren God niet als relatie – van Vader en Zoon en Geest – in een gedeeld leven van liefde.

Mijn onvolkomen poging om dit geweldige kunstwerk te onthullen bestaat uit drie delen: Inleiding, Theologie en Praktijk. Je zult merken dat er een voortgaande lijn in het boek zit:

- van mijn persoonlijke verhaal
- naar definities en vormen van spiritualiteit;
- naar de vier hoofdvormen van christelijke spiritualiteit in de kerkgeschiedenis;
- naar de theologie van het Koninkrijk en de spiritualiteit en het onderwijs van Jezus;
- naar het perspectief van Johannes op Jezus en spiritualiteit;
- naar de brieven van Paulus die het christelijk leven uitleggen als spanningsveld van het Koninkrijk;
- naar de beoefening (praxis) in de klassieke christelijke spirituele traditie;

- naar hoe de Geest ons vernieuwt door spirituele oefeningen;
- naar hoe we een spiritueel leven leiden, en hoe de plaatselijke kerk kan bijdragen aan geestelijke vorming.

Goed om te weten

Elk hoofdstuk eindigt met een reeks vragen voor persoonlijke reflectie en groeps gesprek. Kringen kunnen dit boek gebruiken om bezig te gaan met spirituele groei. Iedereen leest dan vooraf het desbetreffende hoofdstuk en reflecteert erop aan de hand van de verwerkingsvragen. Als de kring bij elkaar komt, deel je wat je hebt ontdekt en wat je denkt dat God tegen je heeft gezegd. Dit kan overgaan in een tijd van gebed voor elk van de kringleden (plenair of in drietallen). Het kan een traject worden van wederzijdse verantwoording naar elkaar toe (bijvoorbeeld in drietallen, triades), dat gericht is op geestelijke groei door middel van de dagelijkse en wekelijkse toepassing van wat je gaandeweg leert.

Spiritualiteit is een gigantisch onderwerp, waarover duizenden boeken zijn geschreven, alleen al over *christelijke* spiritualiteit. Dus een boektekst als deze kan een veelvoud aan voetnoten aantrekken zoals licht motten aantrekt. Ik heb moeten selecteren, niet alleen in de inhoud maar ook in mijn gebruik van voetnoten. Ik citeer bronnen – auteur en titel, met details in de bibliografie – om een punt te maken indien nodig; of om een belangrijke kwalificatie of uitleg te geven; of ik citeer verdere behulpzame bronnen om het inzicht van de lezer in andere tradities en bronnen te verbreden. Laat je niet afschrikken door verwijzingen en citaten van mensen uit andere denominaties en tradities. Door breed te lezen zonder vooroordeel, kun je leren van alle schrijvers, waarbij je het vlees tot je neemt en de botten uitspuugt. Lees dit boek met een dergelijke houding.

Ik probeer toegankelijk en helder te schrijven, maar vind het ook niet erg om je een beetje uit te dagen met Bijbelkennis en theologisch denken. Net als alle andere menselijke disciplines heeft ook het gebied van spiritualiteit zijn eigen technische jargon, dat vermeden kan worden met leekentaal. Ik kies er echter voor om technische termen wel degelijk te gebruiken wanneer dat toch iets toevoegt, met uitleg van de betekenis erbij, zodat je de taal van christelijke spiritualiteit en Bijbelse theologie leert begrijpen. Heb daarom geduld met me als je belandt in sommige wat meer theologische en filosofische passages, omdat het kennen van het wie en waarom (de aannames en overtuigingen) achter het wat en hoe (de praktijken en toepassingen) je uiteindelijk zal behoeden voor

een gedachteloos imiteren van geestelijke praktijken, wat immers alleen maar zal leiden tot betekenisloze rituelen en moreel wetticisme.

Een uitnodiging

Tot slot heb ik een vraag aan jou als lezer. Wat is dat ene, boven al het andere, dat je zou willen doen met je leven? Wat is je levensdoel? ‘Er is maar één ding noodzakelijk’: om gelijkvormig te worden aan het beeld van Gods Zoon. Door dit ene ding te willen boven al het andere, word je zuiver van hart. Mijn boek is een uitnodiging daartoe; het wil je helpen al het andere in je leven op de juiste plek te zetten, zodat je Jezus doelbewust, geïntegreerd, samenhangend en met een ‘eenduidig streven’ kunt volgen in zijn Koninkrijk. Moge Hij jou inderdaad ontmoeten in deze pagina’s. Moge zijn Geest dit boek gebruiken om je een beetje meer te vormen en transformeren naar zijn beeld. Zoals ze zeggen in de ignatiaanse traditie: ik bid dat je de genade mag ontvangen om Jezus nog vertrouwelijker te leren kennen, zodat je Hem nog meer zult liefhebben, en nog dichter achter Hem aan zult lopen.⁹

Alexander Venter

DEEL 1

INLEIDING

Mijn doel in dit eerste deel is om ‘spiritualiteit’ te introduceren – zowel in algemene zin als (specifiek) christelijke spiritualiteit. Ik doe dit door mijn eigen geestelijke reis te delen. Daarmee hoop ik te stimuleren dat je je bewust gaat worden van je eigen reis – je spirituele biografie. Maar ik wil je er ook mee aansporen om je geestelijk leven serieus te nemen.

Vervolgens bespreek ik wat spiritualiteit is gaan betekenen in onze hedendaagse wereld. Ik vergelijk dit met de originele betekenis in het Nieuwe Testament, en dan met name hoe Paulus haar opvatte.

Ik sluit dit eerste deel af met een overzicht van christelijke spiritualiteit, waarbij ik vier soorten gebed onderscheid, die elk horen bij een bepaalde historische spirituele traditie.

HOOFDSTUK 1

Verhaal: Reisnotities van mijn geestelijke reis

‘Ik weet wat u doet, hoe u zich inzet en standhoudt... Maar dit heb Ik tegen u: u hebt de liefde van weleer opgegeven. Bedenk van welke hoogte u gevallen bent. Kom tot inkeer en doe weer als vroeger.’

Jezus – Op. 2:2, 4-5

‘Het wezenlijke van de liefde is niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat Hij ons heeft liefgehad... Wij hebben lief omdat God ons het eerst heeft liefgehad.’

Johannes – 1 Joh. 4:10, 19

‘Jij bent mijn Zoon, mijn Geliefde, in wie Ik zoveel vreugde vind.’

God – Marc. 1:11 (parafraze¹⁰)

Een samenvatting van mijn geestelijke reis

Lang geleden is me eens gevraagd om mijn geestelijke reis in een paar zinnen samen te vatten. Ik heb dit opgevat in termen van mijn werkdefinitie van spiritualiteit, dus in de zin van mijn relatie met God en de persoon die ik ben geworden. Het klonk ongeveer als volgt.

Sinds ik een volgeling van Jezus ben geworden, heb ik ervaren dat God me keer op keer naar zichzelf toetrekt met zijn onfeilbare liefde – met name vanwege mijn voortdurende falen. Het is alsof God me keer op keer heeft veroverd, ondanks mijzelf. Hij brengt me terug bij mijn eerste liefde, terug in de armen van de Vader en tracht me dieper in gemeenschap te brengen met Hem. Elke keer als dit gebeurt wordt mijn hart zachter en mijn verlangen vernieuwd om God te dienen in zijn liefde voor deze met pijn vervulde wereld. In al mijn voor- en tegenspoed, vreugde en overwinningen, onzekerheden en omzwervingen en tijden van diepe duisternis is God altijd trouw geweest. Hij is zo geduldig en volhardend. Hij vergeeft altijd. Zijn intense persoonlijke liefde verovert me. En het wordt met de dag mooier, maar zeker niet makkelijker!

Ter illustratie: ik herinner me dat ik als jong voorganger het leven

van Paulus bestudeerde, aan de hand van het Nieuwe Testament. Ik zette zijn brieven in de, volgens onderzoek van nieuwtestamentici, chronologische volgorde – discussies over datering en auteurschap daargelaten. En wat me opviel was de ontwikkeling in het geestelijk bewustzijn van Paulus door de jaren van zijn bediening heen. In een van zijn eerste brieven (53/54 n.Chr.) schrijft hij: ‘...ik ben *de minste van de apostelen*, ik ben de naam apostel niet waard omdat ik Gods gemeente heb vervolgd’ (1 Kor. 15:9, mijn cursivering, ook in de teksten hieronder). Hij dacht nederig over zichzelf in vergelijking tot andere kerkleiders. Hij kende Gods genade in het licht van zijn zondige verleden, waardoor hij zich zijn roeping en bediening als apostel onwaardig voelde, zeker in vergelijking met andere apostelen.

Zo’n zes jaar later (60/61 n.Chr.), als Paulus vanuit de gevangenis in Rome schrijft, haalt hij zichzelf verder naar beneden en denkt hij over zichzelf als de minste van alle christenen: ‘Mij, *de allerminste van alle heiligen*, is de genade geschonken om de heidense volken de ondoorgroandelijke rijkdom van Christus te verkondigen...’ (Ef. 3:8). Paulus’ verdere reis met Jezus maakt hem nog meer bewust van zowel Gods genade als zijn eigen onwaardigheid om Gods dienaar te zijn naar de heidenen toe. De vergelijking is nu met alle heiligen, niet enkel de kerkleiders.

Vier jaar later (64/65 n.Chr., zo’n drie jaar voordat hij geëxecuteerd wordt) schrijft Paulus aan Timotheüs. Zijn reis met Jezus heeft hem ondertussen tot het hoogtepunt van genade gebracht en tegelijkertijd helemaal onder aan de ladder geplaatst: ‘Christus Jezus is in de wereld gekomen om zondaars te redden. Onder hen neem ik *de eerste plaats in*. Toch heeft Christus Jezus zich juist over mij ontfermd om allereerst in mijn geval zijn grote geduld te tonen...’ (1 Tim. 1:15-16). Met zijn verwijzing naar zijn vroegere godslastering en geweld (v. 13) zegt Paulus niet: ‘...*nam* ik de eerste plaats in’, maar ‘...*neem* ik...’. Let op het belang van de tegenwoordige tijd, waarmee hij aangeeft dat hij zichzelf nog steeds ziet als de eerste onder de zondaren. Staat deze belijdenis niet haaks op zijn identiteit in Christus? Waarmee hij ‘het voltooid werk van het kruis’ veracht, zoals sommigen zeggen? Of is het de sombere zelfreflectie van een oude man in de gevangenis? Nee, het is ware nederigheid, een verfining van het geestelijk bewustzijn waarmee iemand de realiteit over zichzelf steeds scherper ziet – zowel Gods realiteit als de realiteit van dit leven. Hoe langer Paulus Jezus dient, hoe scherper hij de ongemakkelijke goedheid van Gods genade ziet en in dat licht zijn eigen onwaardigheid als de ergste van alle zondaren. Hij weet dat hij gered is uit pure genade,

een heilige apart gezet om Gods dienaar te zijn, een voorbeeld van het grenzeloze geduld en de oneindige liefde van Christus.

Ware spiritualiteit is paradoxaal: hoe dichter we de Heilige naderen, hoe beter we de omvang van onze onwaardigheid en de behoefte aan God zien. En we ervaren en waarderen de nog grotere uitgestrektheid van zijn liefde en genade, die ons inspireren om hun dienaar te zijn in de verkondiging ervan aan anderen. Het wordt tegelijkertijd beter en slechter. We zijn gerechtvaardigde heiligen, rechtvaardig verklaard, en tegelijkertijd zijn we berouwvolle zondaren, we zondigen nog steeds in dit leven. De waarheid is dat we zowel heilige zondaren als zondige heiligen zijn! De waarheid is niet binair: een dualisme van of-of, maar bifocaal: de paradoxale spanning van het en-en. Wanneer je dit begrijpt, vanuit een volwassen geestelijk bewustzijn, leidt dit tot een gezonde nederigheid en een volledige overgave aan Gods liefde.

Mijn ervaring sluit aan bij die van Paulus. Omdat mijn hart zo verraderlijk is, is het een worsteling geweest om tot ware zelfkennis en radicale eerlijkheid te komen. Hoe meer ik heb geleerd te omarmen, te geloven en uit te leven wie ik ben in Christus – niet door een soort hyperspiritualiteit of ongezonde ontkenning van de realiteit – des te meer ben ik me bewust geworden van mijn gebrokenheid en kwetsbaarheid in het licht van Gods ongelooflijke geduld en verkwistende liefde voor mij. Mijn behoefte aan Gods genade en mijn behoefte om daaruit te putten groeien met de dag. Ik merk bij mijzelf dat ik letterlijk meer en meer genade moet verbruiken. Hopelijk kan ik op een dag volledig leven door genade en genade alleen. Me dit te realiseren overweldigt me en maakt dat ik me steeds opnieuw overgeef aan Gods liefde en dienstbaarheid, met steeds diepere vreugdevolle opoffering en aanbidding. Het geestelijk leven is inderdaad vreugde, ellende en nog meer vreugde!

Redding en eerste instructies

Ik was dertien jaar oud toen ik een volgeling van Jezus werd; dat was op 7 juni 1968 bij de *First Baptist Church* in East London, Zuid-Afrika. Onze predikant was Rex Matthie, een nuchtere gelovige man en een geweldig onderwijzer. Hij was een soort ‘oom’ voor vele jonge mensen. We noemden hem oom Rex. God heeft hem gebruikt om mij op de weg met Jezus te zetten en een goed fundament te leggen voor mijn geestelijk leven.

Mijn bekering begon toen een jongen in mijn klas met wie ik bevriend was, me vertelde over Jezus. Hij was baptist. Omdat ik niet veel over God en Jezus wist, duurde het zes maanden voordat ik zijn uitleg

over Jezus begreep en waarom ik mijn leven aan Hem zou moeten geven. Uiteindelijk nodigde hij me uit voor een jeugddienst. Naderhand keek hij me strak aan: ‘Als je vanavond zou komen te overlijden, zou je dan klaar zijn om God te ontmoeten?’ Ik realiseerde me: ‘Nee!’ En terwijl ik dat zei begon ik te huilen, tot mijn grote schaamte omdat er wat jongeren naar me keken.

Het hield me erg bezig, tot diep in mijn onderbewuste. Die nacht droomde ik dat ik wás gestorven. In mijn droom legde mijn vader me in een doodskist. Ik keek door een raam naar buiten terwijl mijn vader een touw vasthield. Hij liet de kist in een graf zakken. En toen deze de bodem raakte had ik het vreemde en vreselijke gevoel alsof ik van de aarde af viel. Ik wist dat ik werd ‘weggeworpen’ in de ruimte. Ik zag de aarde steeds meer naar de achtergrond verdwijnen. Sterren vlogen voorbij. Ik schreeuwde, draaide, strekte en greep om me heen, terwijl ik probeerde iets vast te grijpen – iets wat mijn versnelling richting de diepe duisternis zou kunnen stoppen. Ik werd wakker gemaakt door mijn broer, die me heen en weer schudde – mijn geschreeuw had hem gewekt! Terwijl ik rechtop ging zitten, werd ik overspoeld door vragen. Wie ben je? Wie heeft je gemaakt? Waarom ben je hier op aarde? Waar leef je voor? Wat zal er met je gebeuren als je sterft? Is er leven na de dood?

Ik vroeg het aan m’n vader, maar die zei dat ik me geen zorgen moest maken over zulke vragen, daar was ik nog te jong voor. Dat zullen ze je allemaal wel uitleggen op de universiteit, zei hij! Maar ik wist dat mijn baptistenvriend me zou kunnen helpen. Toen ik hem mijn droom vertelde, duwde hij simpelweg zijn vinger in m’n gezicht en zei: ‘God roept je! Kom naar de jongerenbijeenkomst en geef je leven aan Christus.’ De volgende bijeenkomst, na de preek, ging ik naar voren voor gebed. Oom Rex ging voor in een gebed waar ik mijn leven overgaf aan Jezus Christus. Het betekende ontzettend veel voor me. Een groot gewicht viel van mijn schouders, ik was vrij en voelde me vredig. Het voelde alsof ik was thuisgekomen in de armen van mijn hemelse Vader.

Toen zei hij: ‘Je bent nu opnieuw geboren in een eeuwig leven, een nieuwe baby in Christus! En net als alle nieuwe baby’s moet je vier dingen doen: 1) Adem... gebruik je longen! Dit is gebed, waarmee je de adem van de hemel ademt. Als je stopt met bidden zul je sterven, dus praat met God gedurende de dag. 2) Baby’s hebben voeding nodig, ze drinken melk om te kunnen groeien. Dit is het lezen van je Bijbel. Het is je dagelijkse voeding. Lees drie hoofdstukken per dag: twee uit het Oude Testament en een uit het Nieuwe Testament. In een jaar zul je dan de hele Bijbel gele-